

Felvidéki Híradó.

TÁRSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre 4 ft. Fél évre 2 ft.
Negyed évre 1 ft.

MEGJELENIK: MINDEN VASARNAP.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőségre, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra czimezve Turócz-Szt.-Mártonba küldendők.
A hivatalos hírdetéseket, kéziratokat péntekig kérjük beküldeni

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:

100 szög 2 ft., ezentúl minden megkezdett szász szónál 50 krallal több.

A tanító és a társadalom.

(R.) Nagy hazánkfia: Kossuth Lajos ama híres hasonlata óta kezdik immáron nálunk is valamicskével többre becsülni azt a 24 ezer embert, kiknek élethivatása nevelni és tanítani hazánk leendő polgárait.

Kezdik, — ámbár még szörnységes távol vagyunk attól, hogy a társadalom csak feligmeddig is tisztában legyen a tanítói hivatás fontosságával, nemességével.

Mert fontos, valóban nemes hivatás az, hasonlatos a gyertyához, mely önmagát emészti fel, hogy másoknak használhasson. Fontos azért, mert tőle függ az állam polgárainak értelmisége, erkölcsisége; csak egy kissé legyen közönys hivatása iránt, egy egész generáció sínyli meg értelmiség és erkölcsiség dolgában. Nemes pedig azért, mert soha, semmi féle körülmények között nem számíthat igazi elismerésre azon kívül, amelylyel saját lelkiismerete megvizsgálta.

Nincsen osztály nagy Magyarországon, melynek tagjai a jól teljesített munka anyagi jutalmazására ne számíthatnának — egyedül a tanítók osztálya.

A hadnagy tudja, hogy bizonyos idő múltával főhadnagy lesz; a bírósági joggyakornok bizonyos benne, hogy jegyző, bíró — s egy kis szerencsével akár curiai tanácselnök is lehet; minden pályán van bizonyos feltételek között előmenetel, egyedül a tanítónin nincsen. Nincs a szorosán vett tanítónin, de még a tanárin sincs. Egyik épen olyan jól tudja, mint a másik, hogy belőle tanítónál, vagy tanárnál egyéb világleletben nem lesz.

Egy szelleműs és mélyen itélő ismerősömnök erre vonatkozólag az a véleménye, hogy ha a világ államai pályázatot hirdetnének egy olyan

szervezetre, melylyel legbiztosabban tönkre lehet valamely intézmény, — úgy ezt a pályadíjat okvetlenül hazánk nyerné el a most létező tanári és tanítói szervezettel.

Nincs a világon qualificationhoz kötött életpálya, melynek munkásából annyi és oly mesterséges módon ölnék ki a lelkesedést hivatása iránt, Szándékosan fosztják meg ideálizmusától.

És ha ez csupán a szervezet bűne volna! De maga a társadalom is ezer módot tud arra, hogy valahogyan rózza ne teremjen azon a rögös pályán.

Igen, a társadalom is!

Olyan helyzetet teremtett ez a tanító számára, mint amilyen a Mohammed koporsóját. Lebeg. Sem ide, sem oda nem tartozik. A polgárság és a nép teljes tisztelettel viseltetik tanítóira irányában; ha házában megjelenik, első helyre ülteti. — de természetesen nem képes magát vele azonosítani, minthogy lépten nyomon érzi és el is ismeri szellemi fölényét. Az intelligencia itt-ott elismeri ugyan, hogy a tanító is hozzá tartozik képzettségével fogva, beszél is vele nyájias leereszkedéssel, talán asztalához is meghívja, — de a tanító majd mindig érezni kénytelen, hogy ő c s a k tanító.

Én Istenem! Az elemi iskolai tanító 12 évi, a polgárisiskolai meg pláne 15 évi szakadalan tanulás árán éri el azt, hogy c s a k tanítónak tekintetik. A helyett, hogy a tanítói cím a világ egyik legmegszéltetebb címének tartatnék, kicsinylésről szokták odavetni, hogy csak tanító!

Mindenki megfélemedzik arról, hogy amit tud, alapjában azoktól a kicsinyelt, megvetett szegény tanítóktól nyerte.

És az állam és társadalom ezen eljárásával szemben is mit tapasztalunk? Azt, hogy a szegény tanító

még is tud lelkesedni a szent ügyért, melynek napszámosságá szegődött. Azt, hogy sem a szervezet mostoha gondoskodása, sem a társadalom bántó magatartása nem képes kiölni belőle azt az idealizmust, azt a lelkesedést, mely őt képessé teszi arra, hogy a kicsinyes, egyéni indulatokon felül tud emelkedni, ha a közügy, a hazafias eszme szolgálatára van kérésben.

És mit jelent mindez?

Jelenti azt, hogy ez az anyag kitűnő; hogy ez az anyag megérdemelné a hazafias társadalomtól a nagyobb méltánylást, érdemeinek némi elismerését.

Valóban megérdemelné az újabb tanítói generáció, hogy a társadalomban adjanak rá valamit; hogy szövegetességet, melyeket 12 évi tanulása közben nem volt módjában lecsiszolni önmagáról, ne vessék meg kicsinyli gunnyal, hanem jóakarattal figyelemmel kíséreljék meg a helyes magviselethez.

Megérdemelné az újabb tanítói generáció, hogy a társadalom áldozzon valamit érte, mikor ő annyit áldoz a társadalomért szóban és tettekben.

A társadalom megkívánja, hogy tisztességesen öltözködjék, a hazafias, kulturális mozgalmakban részt vegyen, egyleteknek tagjává iratkozzék s adozzék az Eötvös alapra, tanítók Arvájára stb. stb. — és a szegény tanító viszont ezekért kap a társadalomtól 300 forint évenként és lenézést, kicsinylést napoként.

A vallás és közoktatásügyi miniszter megígérte, hogy az előbbi nevelésügyi állományt segíteni fog a közel jövőben. Most a társadalom van a sor, hogy az utóbbi szomorú állapotot segítsen.

Gondolkozzék mindenekelőtt a fölött, hogy mi is hát voltaképpen a tanító és hogy milyen elbánást érdemel a

társadalomtól, — és azután legyen valamit jobb meggyőződése szerent.

A gondolkodásra, alkalmas szálló elmélkedésre nagyon magalma a beállott bőjt . . .

Az az évi felolvasó esték.

Valóban öröndetes jelenség — épen a felvidéken — hogy ilyen kulturális mozgalom, mint amilyen a felolvasó esték rendezése is, olyan általános érdeklődést tud kelteni, mint a milyennel a mártoniak iránt vármegyénk magyarsága viselkedik. Minden egyes alkalommal nagy lelki örömről szölgött erről lapunkban is rövidemeglekedünk, s hogy e tételről — épen a Felvidéki Híradóban — ezen alkalommal sem beszélünk olyan bőven, mint ahogyan megérdemelné, egyedül a félreértésektől való óvakodásból tesszük.

De meg különben is — hála Istennek — a vármegye magyarságát nem kell lelkesítenünk ez irányban, mert kívánunk sem lehet általánosabb érdeklődést, mint amilyen a múltval magyarság megjutalmazza a rendező tantesztület fáradozását.

Nem is egyéb a célunk ez alkalommal sem, minthogy hivatásunk szerent röviden rereferáljunk a felolvasó esték ez évi VI. ciklusáról.

Befejezést ezt is és bátran elmondhatjuk, hogy teljesben méltó folytatása volt az előző önek. Harom este volt mindössze (a novemberi és decemberi előadásokról annak idejében megemlékeztünk); mindenik igen szépen sikerült, de valószínűleg egyetértéssel velem igen sokan, ha azt mondom, hogy a mult vasárnapon megtartott utolsó volt az egésznek a koronája; nem azért, mert utolsó, hanem azért, mert műsora a legsikerültebb volt.

Bizonyára voltak egyes számok az azelőtti estéken, is melyek magas színvonalon állottak, de egész a műsor nem volt még ilyen sikeres — a nagy közönségnek ennyire tetszésre — összálltva.

Mindjárt az első szám, a Zampa dalmú

TÁRCSA.

A hipnotizmus.

Ira Fehér János.

A Felvidéki Híradó eredeti tárczája.

(Folytatás.)

A hipnotizmus jelenségei kezdetben bámulatra gerjesztik a szemlélőt. Ha azonban azok melykébe hatolunk, s különösen ha a testi és szellemi élet között fennálló viszonyokat firkésszük, rájövünk, hogy e kísérletek nem vihetők keresztül az absolute egészséges, hanem csakis abnormis alkattú, ideges, beteges egyénekre, az ugynevezett salkalmas médiumokon.

A hipnotizált egyének szellemi és testi működésének lefolyása, egymásba való kapcsolódása, elválása és egyesülésre igen bonyolult módon történik s így az e téren nyert tünetmennyekben általános vonásokat és törvényeket nem ismerhetünk fel, hanem csak abnormitásokat.

Ez irányban az utóbbi néhány év alatt lehet mondani, egész irodalom keletkezett. A nagy közönségnek mindamellet a szóban forgó jelenségekről homályos és zavart fogalmak vannak.

Ezek elosztása, de a tárgynak rendkívül

érdekes volta is lebegett szemem előtt, midőn arra határozottam el magamat, hogy a hipnotizmusról fogok ezen alkalommal fölolvanni

Megkísértem tehát tárgyam rejtelmesnek látszó tünetmennyeit a legújabb nézetek alapján közérthető módon megismertetni.

Mindenekelőtt ezen lappangó kérdésekre óhajtok felelni, mi tulajdonképpen a hipnotizmus, vagy a mint némelyek hibásan nevezik, az állati veljesség? Vajjon az egész nem fantázia, családias vagy talán szemfényvesztés?

A hipnotizmus nem más, mint mesterségesen, bárki által előidézhető álm, melyet némelyek hibásan ideges, vagy delejes álomnak neveznek.

A hipnotizs, a hipnotikus álom az idegrendszernek sajátos módon előidézett állapota. Olyan álom, mely az által keletkezik, hogy figyelmünket és tekintetünket feszult és mereven, huzamosabb ideig egy és ugyanazon tárgyra irányozzuk.

A legrégibb tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a hipnotizst legkönnyebben akként idézhetjük elő, ha a szem rezechártyáját, vagy a szemizmotat kifárasztjuk. Bekövetkezik az továbbá halló szervünk huzamos kifárasztása után is.

E tekintetben mindnyájunk előtt ismeretes, hogy a monoton, lassú zenének, a tova ro-

hanó hegyi patak folytonos zúgásának, a malom kerekéi egyhangú zakatolásának, vagy a dajka énekeinek mennyire altató hatása van. A bőr lassú és gyengéd simogatása, egyenetlen és tartós melegség behatása a bőrre, s végül a gondolkodás és bizonytalan varakozás sejtelmes állapotának megfeszítő, és kifárasztó hatása szintén álmossá tesz bennünket, sőt el is altat. Ez utóbbi tényen alapszik a magnetizörök azon érdekes produkciója, hogy valakit a szomszéd szobában is magnetizálhatnak. Az egész produkciónak lényege abban áll, hogy az illető azt mondja alkalmas médiumának; itt van ez az óra, vegye kezébe, nézze mereven, s meglátja, 10 perc múlva magnetizálva lesz. Erre a médium meg a másik szobába, órája nézésében elmélyedve gondolkodik s alig néhány perc múlva oly kedélybeli elfogódás és képzeldőlés vesz rajta erőt, hogy csak félig van ébren, és a jelzett időre, — csupán a képelet és lelki kifáradás hatalma alatt, — csakugyan elalszik, pedig nem magnetizálta senki, hanem csak önmagát hipnotizálta.

A hipnotizs nemét önhipnotizsnak nevezik.

Az önhipnotizs ismét kétféle: akaratától függő és akaratától nem függő. Az akaratától függő önhipnotizsnak számtalan példája ismeretes. Egyiptomban a tánczó dervisek fejök ringatása s a monoton Aliah kiáltások köz-

ben esnek hipnozisa. Az indiai yoginak orrukat mereven nézve, hipnotikus álomba merülnek.

Ezen példákól látjuk, hogy a figyelem és érzékszervek huzamos megfeszítése hipnotizst idéz elő. S így még egyrészt sok misztikus tényről le van lebontva a fátyol, melyeket a történelem és más hitese tudósítások nyomán igazaknak kell tartanunk; addig az előbb említett mód alkalmazása mellett bárki hipnotizálhatja magát, illetve próbára teheti idegrendszerét.

Nem azért említem ezt, hogy valaki próbálja meg, de az tény, hogy jóvedelem forrásnak házában is nem egy éven használta már fel. Gyermekkoromból emlékszem, hogy az áldóidón ilyenek, ugynevezett szentasszonyok voltak, kikhez a babonás kinézletű messze földről elátogatott egy kis jövendő-lésért.

Az akaratától nem függő önhipnotizsra vonatkozólag igen érdekes példákat hoz fel Flammárion a most magyar nyelven is megjelent — Urania című művében. Így p. o. egy amerikai kereskedő elmélázva kinézletét a tánczó s látja európai ismerősét, egy asszonyt, a mint kis gyermekét viszi s azt mondja az úletembernek: Uram én meghalok, viselje gondját gyermekemnek. Az esemény bekövetkezett, az

árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanosság az 1890. évi márczius hó 31-ik napján d. e. 10 órákor Bella községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a kiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanosság kiáltási árának 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiadottt kezehez letenni, vagy pedig a bánatpénznek a bíróságnál lett előleges elhelyezéséről kiadottt szabályszerű elismervényt átsszolgáltatni.

Kir. bíróság mint tkvi hatóság
Turóc-Szt.-Mártonban, 1890. évi február hó 5-én.

Fekete.
kir. bíró.

3909 sz.
újr. 1889

Árverési hirdetményi kivonat.

A turóc-szt.-mártoni kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gullin Izrael Bargár Pál elleni végrehajtási ügyében Valcsa községben fekvő:

a) a valcsai 97. sz. tjkvben + 1—2 sor. sz. a. felvett ingatlanokból Bargár Pált B. 14. sz. a. 3/4 részben megillető jutalekra 89 frtban,

b) az ottani 291. sz. tjkvben + 1 sor 165 hr. sz. a. felvett 3 Bargár szül. Ország Mária és Bargár Pál, nevére írt 125. sz. ház, udvar kerre 348 frtban és

c) az ottani 292. sz. tjkvben + 1—70. sor sz. a. felvett ingatlanokból Bargár Pált B. 1. t. a. 3/4 részben megillető jutalekra 698 frtban ezen megállapított kiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanosság az 1890. évi ápril hó 1-80 napján Valcsa községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a kiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanosság kiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a kiadottt kezehez letenni, vagy pedig a bánatpénznek a bíróságnál lett előleges elhelyezéséről kiadottt szabályszerű elismervényt átsszolgáltatni.

Kir. bíróság mint tkönyvi hatóság.
Turóc-Szt.-Mártonban 1889. évi deczember hó 30-án,

Fekete.
kir. bíró.

60. sz.
1890.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. tcz. 102. §-a értelmében ezen közhírré teszi, hogy a lipótvjávi kir. járásbírósg 338 polg számú végzése által Fischer Hermann javára Néh. idős. Kralik János és néh. Kralik János és örökösei pribibáni lakosok ellen 148 frt tőke emelt, 1887. év ápril hó 25. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 108 frt 65 kr. perkötség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság feloglalt és 372 frt becsult 2 ókor, 1 tehén, 1 uszó, 1 tinó, 1 gazdasági szekér, 1 eke és 2 borona, 9 anyajuh, 10 drb. éves bárány, 3 sertés, 2 gabona láda, 6 kis bárány, 5 cziribolya fadieszka és 1 szecskavágó géppel álló ingóságok nyilvános árverés után eladának.

Mely árverésnek a lipótvjávi kir. járásbírósg 338 sz. polg. 890 kiküldést rendelő végzése folytán a helyszínen, vagyis Pribilina községben leendő eszközésére 1890-ik évi

márczius hó 12-ik napjának delután 2 órája határidőül kitértük és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érin-tett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a leg többet ígérőnek becsáron alul is eladati fognak.

Az elárverendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetend. Végül felhivatnak mindazok, kik az elárverendő ingóságok vételárából a végrehajtó követeletét megelőző kielégítéshez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből kinem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alóliit kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetémenyek a bíróság tábláján kifüggesztését követő nap-tól számítatik.

Kelt Lipótvjáron 1890. évi márczius hó 4 napján.

Pflöchel Antal.
kir. bírósági végrehajto.

3909 sz.
újr. 1889

Árverési hirdetményi kivonat.

A lipótv-szent-miklósi kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Illavszky Matjar János s társai végrehajthatóknak, Illavszky Pál és társai végrehajtást szenvedő elleni 164 frt. tökékövetelés s jár. iranti végrehajtási ügyében a rózsaházi kir. törvényszék (a lipótvjávi kir. bíróság) területén lévő Varsócz község határában fekvő a varseci 44. sz. tjkvben A L. 1/2 urb. telek 1—20. sz. a. foglalt s Illavszky Pál, Matyas és Éva nevére 3/4 részben írt valtságtőleles ingatlanra utóajánlat folytán az újárverést 400 frtban ezenel megállapított kiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1890. évi márczius hó 15-ik napján del-elélti 9 órákor Varsócz község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiáltási áron alul is eladati fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 40 fítot készpénzben, avagy 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árólammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a.

A köhögésnek minden fajtát

valamint a légesőnek, gégefőnek és tüdőnek minden hurutos bántalmát, ugyszintén a nehéz lézést, Asthmát, elnyálkásodást, szamárhurutot, csiklandozást a torokban — kezdődő tuberkulózist, a leghamarabban és legjobban gyógyítja a már evoket át ki próbált, de csak a valódi Szt. György thea. — csomagja 50 kr. — és a Szt. György hurutpor. — skatulyában, egyenként 50 kr-ért kapható hasznalati utasítással együtt. A szerek hatása már néhány napi használatuk után észrevehető. A theából és hurutporból két csomag — illetőleg két skatulyánál kevesebbet egyszerre nem küldetünk. Szállítás- és csomagolásért 20 kr-ét számítunk fel, nagyobb szállításmánál többet. A megrendelések közvetlenül czimzendők: St. Georgs-Apotheke, Wien, V., Wimmergasse 33.

kelt igazságügyminiszter rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiadottt kezehez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiadottt szabályszerű elismervényt átsszolgáltatni.
Kir. járásbírósg mint tkvi hatóság.
Liptó Szt-Miklós 1890. évi február hó 2 an.
Gallasz.
kir. bíró.

Tanoncz kerestetik.
Solmezbányán Trauer Gyula fűszer- és papirkereskedésében egy tanoncz azonnal felvételik. 2-3

EHMANN SZÁLLODA.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy szállodám ettermében minden szombaton

NAGY ZENE ESTÉLY

tartatik. A zenét Gsonka Pál külföldön is járt, megerősített zenekara szolgáltatja.

Magán társaságoknak kívánatra **KÜLÖN ÉTTEREMMEL** szolgálók.

Étkezésre havi bérletet nyitok;
és pedig: ebéd egy óra . . . . . 12 frt.
ebéd és vacsora egy óra . . . 16 frt.

Házon kívül — külön alku szerént megállapítandó áron.
Turóc-Szt.-Mártonban, 1890. márczius hó

Tisztelettel
EHMANN PÁL,
szálloda tulajdonos.

MAGVAK.

Szavoszt Alphons
magkereskedése és gazdasági cikkek üzlete
Budapest, V., Arany János-utca 11.
tudatja a n. e. gazda és kertészkönyv közönséggel, hogy január hó 1-től megnyitotta

konyhakerti és virágmag-üzlet osztályát
a kávéja egészen friss, faj azonos

here, fű, répa, konyhakerti és virágmagvakkal
duson felzseroit raktárát

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

A TURÓCZ-SZT.-MÁRTONI MAGYAR NYOMDA

ajánlkozik a könyvnyomdai szakba vágó munkák pontos, izléses és olcsó kiállítására.

Készít: Levélpapír-, boríték- és czégnymomatokat, műveket, körleveleket, árjegyzékeket, számlákat, meghívókat, látogató-jegyeket, rovatos táblázatokat, ügyiratokat, étlapokat; ügyvédi-, községi- és bírósági nyomtatványokat.

Nagy raktár körjegyzői nyomtatványokban.

MEGRENDELÉSI CZIM:
MAGYAR NYOMDA Turóc-Szt.-Mártonban.

Nyomatja és kiadja a turóc-szent-mártoni magyar nyomda.